

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านแก่นท้าว

นางสาวขวัญเรือน ฉีดสูงเนิน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

ขวัญเรือน ฉีดสูงเนิน : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้าน “ แก่นท้าว ”

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ. พยอมน ก้อนในเมือง 45 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านแก่นท้าว ซึ่งผู้วิจัยได้
ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม 2544- มิถุนายน 2545 ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้าง
รากฐานการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนา
ประเทศของประชาชนในชนบทในทุกๆด้าน เพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง ก้าวหน้าทางด้านสังคม
เศรษฐกิจและการเมือง การพัฒนาจะช่วยให้ประชาชนในประเทศชาติได้อยู่ดีกินดีมีความสุข
สบายซึ่งเป็นผลโดยตรงต่อความสงบเรียบร้อย ความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของประเทศชาติ ผลการ
ประเมินพบว่า คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านรวมทั้งสมาชิกภายในหมู่บ้าน
แก่นท้าว มีการจัดตั้งและบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ได้ดำเนินการตามกฎระเบียบข้อบังคับของ
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 2544 และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความเสียสละ
เวลาเพื่อส่วนรวมซึ่งการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านแก่นท้าวในปัจจุบัน และอนาคตมีแนวโน้มที่จะ
เกิดผลดีทั้งต่อกองทุนหมู่บ้านเองและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกภายในชุมชนโดยส่วนรวม
โดยการมุ่งมั่นที่จะให้มีกองทุน 1 ล้านบาทภายในหมู่บ้านในการที่จะให้สมาชิกได้ทำการกู้ยืมและ
นำไปลงทุนหมุนเวียนตลอดไปดังที่กำหนดไว้ให้จงได้

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....ขวัญเรือน ฉีดสูงเนิน
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ

เช่น

- อาจารย์ ผศ.พยอม ก้อนในเมือง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- พัฒนาชุมชนที่ให้คำปรึกษาด้านปฏิบัติการในพื้นที่ และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- นายอำเภอสูงเนิน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล, และอำนวยความสะดวก และขอขอบพระคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ

ทำยนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

ขวัญเรือน นิคสูงเนิน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

หน้าอนุมัติ

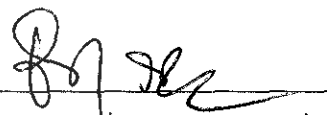
อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

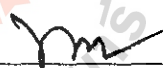
(ผศ.พยอม ก้อนในเมือง)

กรรมการสอบ

(ดร.ธีรวิทย์ ภิญโญณัฐกานต์)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมิน โครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

- 9 ต.ค. 2545

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

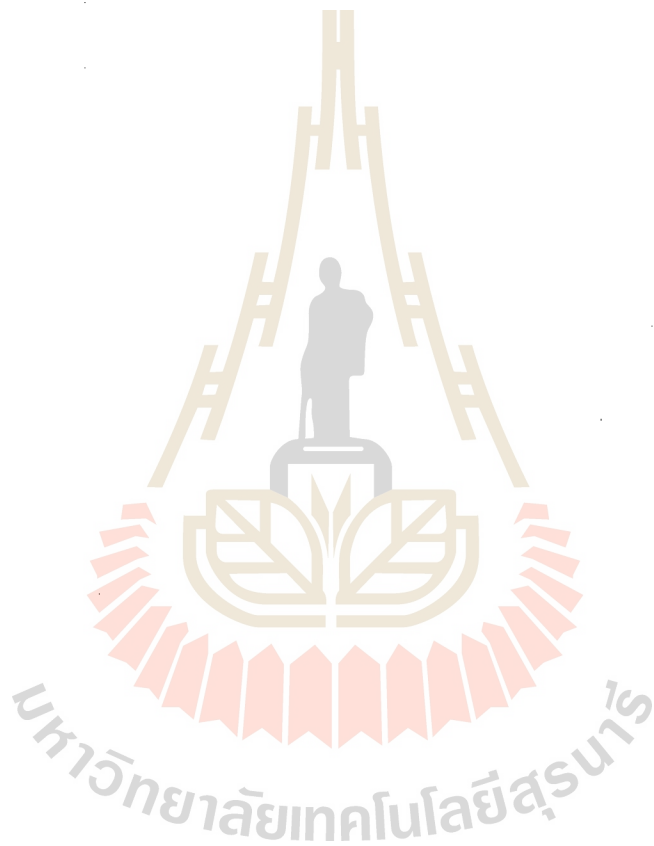
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมิน โครงการ	4
บทที่ 2 ปรีทรรสวรรณกรรม	
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	5
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	8
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	10
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	11
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	13
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	14
7. หลักการประเมิน โครงการแบบชีพชีโมเดล	17

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	18
9. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ	19
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
1. วิธีการประเมินโครงการ	20
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	21
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	21
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	22
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	23
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	23
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	25
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	37
3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้	39
4. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	39
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	40
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	42
2. วิธีดำเนินการ	43
3. ผลการดำเนินการ	43
4. อภิปรายผล	43
5. ข้อเสนอแนะ	44
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. แนวคิดและรูปแบบการประเมินศัพท์ฟิลิปปินส์.....	2
2. ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองชีพชีฟ.....	18

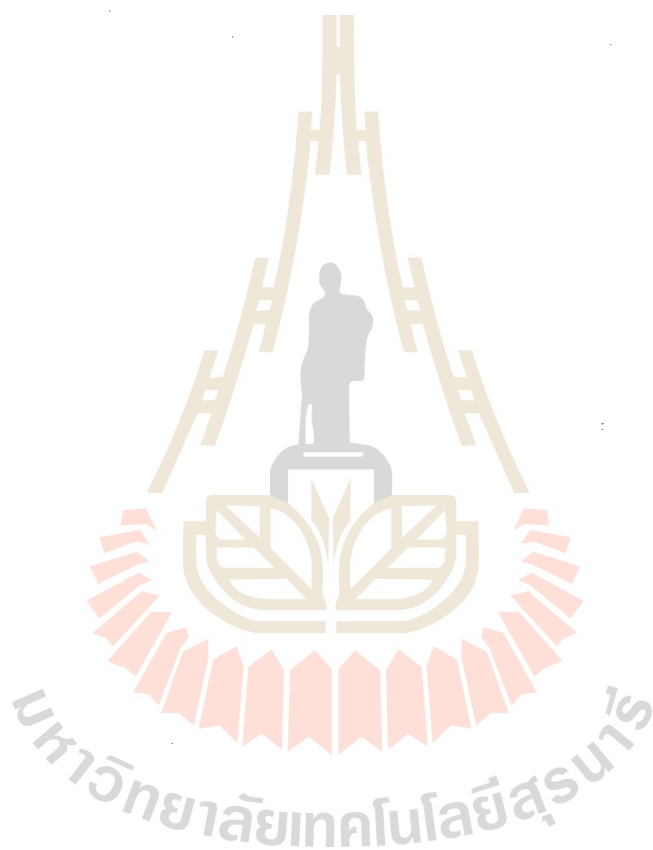

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1. จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะประชากร..... 33

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ประชาชนในชนบทและชุมชนเมืองส่วนใหญ่ภายในประเทศมีฐานะยากจน รัฐบาลจึงมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้บริหารและจัดการกองทุน เพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจจากฐานรากโดยกระจายครอบคลุมทุกหมู่บ้านและชุมชนเมือง

รัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง จากความพร้อมของหมู่บ้านแกนนำจึงได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านเรียบร้อยแล้ว จุดประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก เพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และเพิ่มรายได้ การลดรายจ่ายการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนและสำหรับการนำไปสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านมีการบริหารจัดการเงินทุนโดยมีคณะกรรมการที่ได้มาจากการเลือกตั้งขึ้นมาจากชาวบ้านภายในหมู่บ้าน

ปัจจุบันมีกองทุนหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นจำนวน 74,881 หมู่บ้านและหมู่บ้านแกนนำเป็นหมู่บ้านหนึ่งที่ได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้น และเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจจึงได้มีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยจ้างบัณฑิตที่ว่างงานเข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมิน โครงการและให้มีการจัดทำสารนิพนธ์ขึ้นเพื่อบรรลุมุ่งวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

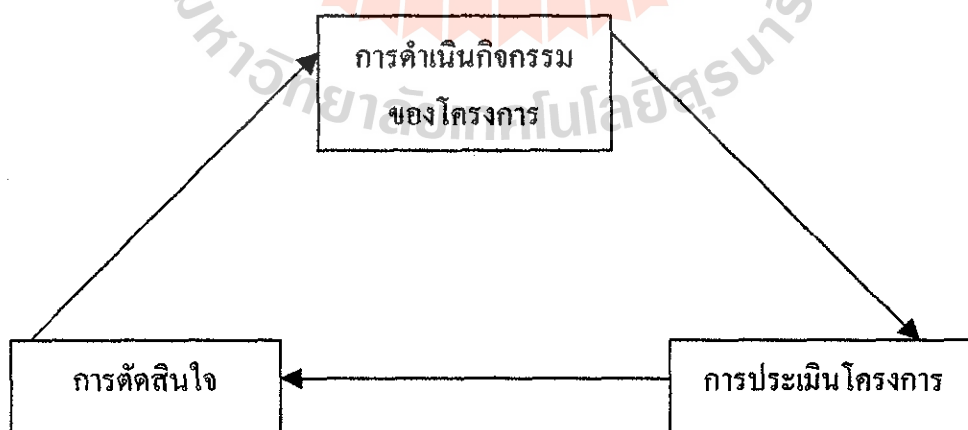
1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านแก่น้ำ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านแก่น้ำและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา
3. เพื่อให้เกิดองค์การเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้
4. เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านแก่น้ำ
5. เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านแก่น้ำ

3. กรอบแนวคิดทฤษฎี

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ใช้ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” โดยที่อักษรมีความหมายดังนี้

C	มาจาก Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	มาจาก Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	มาจาก Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	มาจาก Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) สตัฟเฟิลบีมกล่าวว่า “การประเมินเป็นกระบวนการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวคิดพื้นฐาน

สตฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็น ที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภทซึ่งเป็นที่มาของการกำหนด ชื่อของรูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกประเด็นที่จะ ได้ประเมิน ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation = C) เป็นการประเมินก่อนการ ดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผลความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation = I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณา ความเหมาะสมของความพร้อมของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation = P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบก พร่องของการดำเนินการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไขปรับปรุง ให้การ ดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุก ขั้นตอน
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation = P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบ เทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการรวมทั้งการพิจารณาในประเด็น ของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยน โครงการ

(หนังสือการประเมินเพื่อพัฒนา 89-90,พ.ศ.2545)

4. วิธีดำเนินการ

แหล่งข้อมูล แหล่งที่เก็บรวบรวมที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคน เอกสาร วัตถุ หรือสถาน การณ์ ที่สามารถให้ข้อมูลตามตัวชี้วัดที่กำหนด เพื่อใช้ตอบประเด็นคำถามโดยจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการนั้น ๆ จึงจำแนกแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินสามารถ เก็บรวบรวม ข้อมูลได้โดยถามจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง ใช้ บร.2, บร.3, บร.4, บร.7, บร.9
2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินได้เลือก ใช้ข้อมูล จากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปผลไว้แล้ว อาทิ เอกสาร หลักฐาน จดหมายเหตุบันทึกต่างๆ ซึ่งการนำข้อมูลจากแหล่งข้อมูลนี้ มาใช้จะต้อง

มีการตรวจสอบความถูกต้องและความเชื่อมั่นของข้อมูล ที่จะสามารถตอบคำถาม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ กชช. 2 ค, จปฐ.

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ 2 ลักษณะ คือ

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขอย่าง ชัดเจนเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการทางสถิติได้หลากหลายวิธี เช่น รายได้ของชาวบ้าน จำนวนสมาชิกในครอบครัว
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ที่เป็นการบรรยาย ความเกี่ยวกับความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่แตกต่างจากข้อมูล เชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีเชิงคุณภาพ อาทิ การวิเคราะห์คุณค่า ลักษณะ การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นต้น ข้อมูลประเภทนี้ ได้แก่ ความเข้าใจของชาว บ้านเกี่ยวกับกองทุน การเปลี่ยนแปลงของชุมชนหลังจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เข้าสู่หมู่บ้าน เป็นต้น

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านแก่นท้าว
2. ได้ศึกษาถึงผลดีหรือผลเสียที่เกิดขึ้นกับกองทุนที่ส่งผลให้มีปัญหาต่อชุมชนเพื่อนำมาปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านแก่นท้าว
3. มีการประสานเกิดขึ้นในชุมชนของกองทุนหมู่บ้านมีการประสานงานและมีการร่วมมือ ร่วมใจกันทำให้เกิดองค์กรและเครือข่าย
4. ทำให้ผู้ศึกษาได้ตัวชี้วัดที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งและความก้าวหน้าของกองทุนและความ เติบโตพร้อมของบ้านแก่นท้าว
5. ช่วยให้คนในชุมชนมีการยกระดับความเป็นอยู่หรืออาชีพที่ดีขึ้นต่อครอบครัวภายใน บ้านแก่นท้าว

บทที่ 2

ปริทรรศนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาต่างๆ เป็นหลักวิชาที่ผู้ทำสารนิพนธ์ ได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลอื่นๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมิน ที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้มีความถูกต้องและมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมินดังกล่าวมี 9 ด้าน ได้แก่

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
8. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง

3. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
4. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างหรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการการเงินทุนของตนเอง
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
- 5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

(คู่มือสำหรับประชาชน, สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 มี 2 ฉบับ
ฉบับที่ 1 2544 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11(8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังนี้
ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544”
ข้อ 2 ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป
ข้อ 3 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือ ซึ่งขัดแย้งระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้ แทน
ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

“กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” หมายความว่า กองทุนในระดับชาติ
 “กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้านอีกทั้งชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่
 คณะกรรมการกำหนดให้เป็นตามระเบียบนี้

“หมู่บ้าน” หมายความว่า ชุมชนในเขต กทม. เมืองพัทยาเทศบาลในเขตปกครอง
 ท้องที่พิเศษและชุมชนอื่น ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ
 ชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 5 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

ฉบับที่ 2 พ.ศ.2544

เป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการ
 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11(8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ
 แผ่นดิน พ.ศ.2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุน
 หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใช้ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้น
 ไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกความในวรรคสองข้อ 6 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย
 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และให้ใช้ความดังต่อไปนี้แทน
 “คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการจำนวน ไม่เกิน 4 คณะ”

2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและ
 บริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ฉบับที่ 1 ออกระเบียบไว้ดังนี้

ฉบับที่ 2 เป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ
 ชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น อาศัยอำนาจตามความในข้อ 10(8) จึงออก
 ระเบียบไว้ดังนี้

ให้ยกเลิกความในข้อ 16 วรรคหนึ่ง ให้ใช้ข้อความดังต่อไปนี้แทน

“ให้กองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุน จำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่
 เกินสิบห้าคน ประกอบด้วย คณะกรรมการทั้งชายหญิงในสัดส่วนเท่าเทียมกัน ซึ่งมาจากการคัดเลือก
 กันเองโดยสมาชิก

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า“คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อเรียกว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขานุการรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน

ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของคณะกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดวาระตามวาระหนึ่ง หากยังไม่มีกรรมการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นบุคคลล้มละลาย
4. คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

5. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

6. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุมถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ให้กรรมการที่มาประชุมเลือก กรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- (2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะกรรมการอนุกรรมการ
- (3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
- (4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- (5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
- (6) จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- (7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน

- (8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- (9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- (10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- (11) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 กล่าวว่า

1. จะต้องมีการเวียนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน

1. เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรู้ รับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติทางด้านการเงิน ตลอดจนยืนยันในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด

8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน ตามข้อ 20(3) และ (4) (อ้างอิง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริงสำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน

1. จำนวนประชากรในหมู่บ้าน
2. จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน
3. อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน
4. ผลผลิตของประชากรในหมู่บ้าน
5. รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้านต่อครัวเรือน

ส่วนที่ 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

1. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
2. วิธีการคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
3. วันที่มีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ
5. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้ร่วมกันประเมินประสิทธิภาพในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านของตนเองแล้วมีความเห็นว่า จำนวนคณะกรรมการที่มีประสิทธิภาพ
6. รายชื่อของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ส่วนที่ 3 การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน

1. ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
2. ระเบียบข้อบังคับ
3. วิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ กำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เป็นผู้กำหนดขึ้นเอง

ส่วนที่ 4 ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน

1. จำนวนกลุ่ม/องค์กรชุมชนภายในหมู่บ้าน ณ ปัจจุบัน
2. ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านมีสมาชิกแล้ว
3. จำนวนเงินที่สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของการ ถูหุ้น/การออม/ค่าธรรมเนียม/เงินบริจาค
4. การเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสิน
5. หมู่บ้าน มีความร่วมมือหรือเชื่อมโยงในการพัฒนากับหมู่บ้าน หรือ เครือข่าย นอกหมู่บ้าน

ส่วนที่ 5 แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1,000,000 บาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน ให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง
2. วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน ให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง
3. กองทุนหมู่บ้าน จะให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อกิจกรรม
4. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้
5. วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้
6. วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้
7. วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงินต้นและดอกเบี้ยเงินกู้คืนตามสัญญา
8. แนวทางในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ในด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน
9. ข้อคิดเห็นอื่นๆ ในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน
10. การประเมินความพร้อมในหมู่บ้าน

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านถ้วนทั่ว มีดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้ง ของกองทุนเลขที่ 223 หมู่ 2 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

30170

2. วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน

- 2.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- 2.2 เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- 2.3 เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น
- 2.4 เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ
 1. เป็นคนมีความซื่อสัตย์
 2. เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
 3. เป็นคนไม่มัวเมาสิ่งอบายมุข
 4. เป็นคนรู้จักสามัคคี
- 2.5 เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 5 ประการ
 1. เป็นคนเก่งเรียน ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ
 2. เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
 3. เป็นคนเก่งงาน ขยันการทำงาน และมีความรับผิดชอบหน้าที่การทำงาน
 4. เป็นคนเก่งคน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุกๆ คน
 5. เป็นคนชอบช่วยเหลืองานสังคมอย่างสม่ำเสมอ

3. เป็นแหล่งที่มาของเงินทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้

1. เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
2. เงินกู้ยืม
3. ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
4. ค่าธรรมเนียมแรกเข้าเป็นสมาชิก
5. เงินค่าหุ้น
6. เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
7. เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพันใดๆ

4. คุณสมบัติของสมาชิก

1. เป็นผู้พำนักหรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน ขึ้นไปนับถึงวันสมัครเป็นสมาชิก
2. เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ความเข้าใจเห็นชอบด้วยหลักการของกองทุนและสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
3. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน
4. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
5. เป็นผู้ที่มีความอดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านเป็นสำคัญ

5. การสมัครเป็นสมาชิก

1. แจ้งความประสงค์สมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ได้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
2. มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีขึ้นไป และมีคุณสมบัติตามข้อ 4(1)
3. สมัครเป็นสมาชิกได้ในลักษณะรายบุคคล/กลุ่ม/องค์กรชุมชน แล้วแต่ความสมัครใจของสมาชิก
4. คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

6. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

1. ตาย
2. ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
3. วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
4. ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้ร่วมประชุม
5. จงใจฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับกองทุนหมู่บ้านไม่ว่าด้วยประการใดๆ
6. นำทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้านไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

สมาชิกที่ทั้งเป็นกลุ่ม องค์กรชุมชน หรือปัจเจกบุคคลในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กองทุนกำหนด

คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งรายใด ไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท

คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท

การอนุมัติเงินกู้ถูกเงินให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วนให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืม พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้กู้และธนาคารรับทราบ โดยเร็ว

ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคนเป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารและแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบ โดยเร็ว

การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ตามวรรคสอง ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าไปบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน ตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะส่วนบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณและสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

การชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคาร และนำหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนต้นเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาเงินกู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระเว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนการชำระหนี้

ประเภทการกู้ยืมของกองทุนหมู่บ้านแก่งท้าว หมู่ที่ 2 ต.เสมา อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อนำไปใช้จ่ายให้กิจกรรมดังต่อไปนี้

1. เพื่อประกอบอาชีพทางการเกษตร
2. เพื่อลงทุนของกลุ่มอาชีพที่มีกิจกรรมต่อเนื่องเป็นรูปธรรม
3. เพื่อการค้าขาย
4. บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน
5. เพื่อส่งเสริมการศึกษา
6. เพื่อประกอบอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้

การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. สมาชิกที่มีความประสงค์และขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยระบุวัตถุประสงค์การกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน
2. ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านจะต้องระบุเงินรายได้ต่อวัน/เดือน/ปี ที่ทำได้
3. ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านจะต้องระบุว่า มีหนี้สินที่จะต้องชำระภายนอกเงินกองทุนหมู่บ้านอยู่ที่แห่ง และเป็นเงินจำนวนเท่าไรในแต่ละแห่ง
4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านไม่สามารถกู้เงินได้ในช่วงปีแรก
5. ให้ประธานกองทุนหมู่บ้านแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างน้อย จำนวน 2 คน ดำเนินการพิจารณาเงินกู้แก่สมาชิกและตรวจสอบหลักฐานต่างๆ ที่สมาชิกยื่นกู้ ทั้งนี้จะต้องพิจารณาด้วยความเป็นธรรม เทียบตรง โดยไม่เห็นแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เพื่อประโยชน์อันสูงสุดแห่งเงินกองทุนหมู่บ้าน เมื่อคณะกรรมการอย่างน้อย 2 คน ได้พิจารณาแล้วให้ยื่นต่อคณะกรรมการทั้ง 14 คน พิจารณานุมัติ

ลักษณะโครงการ สมาชิกสามารถยื่นกู้ตามข้อ 26(1) (2) (3) (4) (5) (6) ต้องมีลักษณะและคุณสมบัติคือ เป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริงมีความเป็นไปได้ในทางการตลาดและสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

วงเงินกู้ ตามข้อ 26(1) (2) (3) (4) (5) (6) ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งในวงเงินไม่เกิน 20,000 บาท

ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่า 20,000 บาท คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะต้องเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดแต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท

ในกรณีครัวเรือนมีสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมากกว่าสองคนขึ้นไป คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพิจารณาให้กู้ได้ไม่เกินสองราย เว้นแต่กรณีมีเหตุฉุกเฉิน

การทำสัญญาเงินกู้ทุกประเภท ต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในกรณีที่สมาชิกผู้ยืมเสียชีวิตจะต้องให้ สามี-ภรรยา หรือ บุตรรับสภาพหนี้แทน

หลักประกันเงินกู้ต้องให้สมาชิกจำนวนสองคนเป็นผู้ค้ำประกัน แต่ต้องเป็นสมาชิกต่างครัวเรือน ผู้ค้ำประกันต้องร่วมรับผิดชอบเสมือนหนึ่งเป็นกู้เองตั้งระบุนไว้ในสัญญา

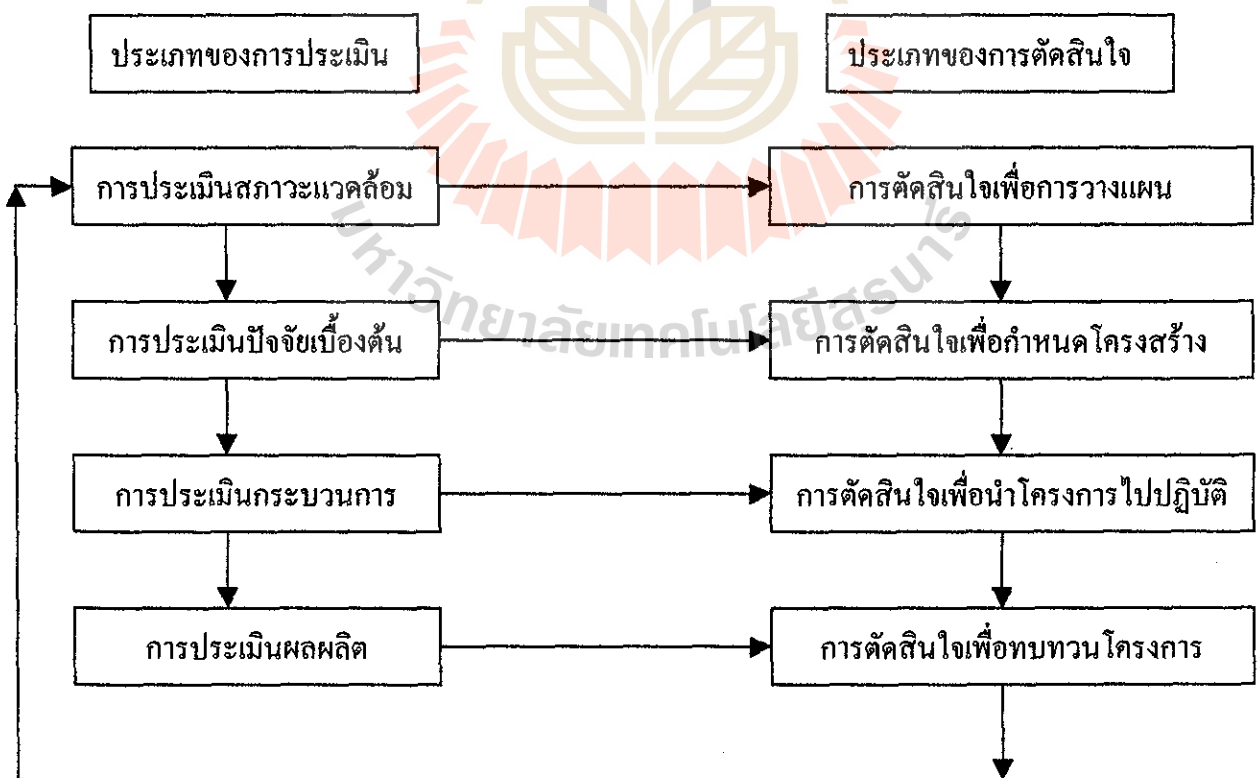
ในกรณีไม่มีสมาชิกค้ำประกัน สมาชิกผู้ยืมสามารถใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันได้ ถ้าสมาชิกกู้เงินตั้งแต่ 20,000 บาท แต่ไม่เกิน 50,000 บาท ต้องใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันเท่านั้น

(อ้างอิง ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน บ้านแก่งท้าว ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา)

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพโทโมเดล

ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองชีพ

(สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2545)

การนำเอาแบบจำลองซิปไปใช้ประเมินทำได้ในโครงการ 3 ลักษณะ คือ

1. จัดหาโครงการ ศึกษาให้ประจักษ์ว่าปัญหาอะไรที่น้ำจะทำ
2. โครงการที่มีอยู่แต่ยังไม่ได้ลงมือดำเนินการ
3. โครงการในระหว่างที่กำลังดำเนินการอยู่

ความหมายของการประเมินในทัศนะของสตัฟเฟิลบีม

สตัฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “เป็นกระบวนการวิเคราะห์เพื่อให้ซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่”

รูปแบบของการประเมินแบบ CIPP MODEL

แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้นแต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการประชุม มีลักษณะเป็นการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ทันที่และมี การประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสม ที่จะใช้กรอบคิดในการประเมินแบบซิป

แบบจำลองซิปประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้คือ

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน ในการกำหนดวัตถุประสงค์
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูแลความสำเร็จของโครงการ

(อ้างอิง แบบจำลอง CIPP ศ.ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ หน้า 221-234)

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่าง

ยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นกิจกรรมหลักในการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ที่ใช้ชุมชนท้องถิ่นและสถานการณ์จริงเป็นเครื่องมือให้เกิดการเรียนรู้

9. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ

1. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2544
3. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2544
4. คู่มือการดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอ
5. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา
6. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน
7. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตและการจัดการประเมิน โครงการ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความจริง ทำตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประเมินโครงการ

หมู่บ้านแกนท้าวใช้วิธีการประเมินโครงการเชิงระบบตรงกับซีพีพีโมเดล (CIPP Model) จะประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนท้องถิ่น “บริบท” หมายถึง สภาวะแวดล้อมซึ่งอยู่รอบๆ หน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและหน่วยระบบกิจกรรมของผู้กู้

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการทั้งสองหน่วยระบบ คือ หน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นประชากรในหมู่บ้านแก่นท้าว หมู่ที่ 2 ตำบลเสมา อำเภอสว่าง
เนิน จังหวัดนครราชสีมา
- 2.2 กลุ่มตัวอย่าง ในหมู่บ้าน มีครัวเรือน 138 ครอบครัว มีบ้าน 137 หลังคาเรือน ประชากร
ทั้งหมด 675 คน ชาย 330 คน หญิง 345 คน ใช้ บร.ต่างๆ ในการสุ่มตัวอย่าง
วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ตาม บร. คือ
- บร.2 ใช้กลุ่มตัวอย่าง 20% ของครัวเรือนในหมู่บ้าน
- บร.5 ใช้กลุ่มตัวแทนของทุกหมู่บ้านภายในตำบลเสมา
- บร.6 ใช้กลุ่มอาชีพภายในหมู่บ้านและของตำบลเสมา
- บร.7 ใช้กลุ่มตัวอย่าง 25% ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน
- บร.9 ใช้กลุ่มตัวอย่าง 25% ของประชากรในหมู่บ้าน
- บร.11 ใช้กลุ่มตัวอย่าง 20% ของจำนวนครัวเรือนผู้กู้
- บร.12 ใช้กลุ่มตัวแทนของหมู่บ้านภายในตำบลเสมา

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ตัวแปรของโครงการตามหน่วยระบบ คือ หน่วยระบบ A หน่วยระบบ B
มีส่วนประกอบดังนี้

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ มีดังนี้

หน่วยระบบ A

<u>ปัจจัยนำเข้า</u>	<u>กระบวนการ</u>	<u>ผลผลิต</u>
- นโยบายของรัฐบาล	- การคัดเลือกผู้กู้	- จำนวนผู้ได้กู้
- เงิน 1 ล้านบาท	- การแนะนำวิธีทำธุรกิจ	- ยอดเงินให้กู้
- คณะกรรมการหมู่บ้าน	- การรับชำระหนี้	- กองทุนสะสม
- เงินที่ผู้กู้ชำระคืน	- การทำบัญชี	- ชื่อเสียงของชุมชน
- ผู้สมัครขอกู้	- การช่วยหาตลาด	- อื่นๆ เช่น นักศึกษา ผ่านงาน
- อื่นๆ เช่น นักศึกษาบัณฑิต และทุนสะสมของหมู่บ้าน	- กิจกรรมอื่นๆ เช่น บท บาทของนักศึกษา	

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย มีดังนี้

หน่วยระบบ B		
ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
- เงินที่ผู้กู้ได้มา	- การทำกิจการกู้ยืม	- รายได้เป็นตัวเงิน
- เงินอื่นๆ	- การหาตลาดที่ดี	- ผลเป็นสิ่งที่ของ
- สถานที่ + วัตถุประสงค์	- การหาวัตถุประสงค์ที่ดี	- ผลเป็นสิ่งที่ของ
- เทคนิควิธีการทำงาน	- การทำบัญชี	- ผลเป็นความพอใจ
- กำลังทำงาน	- การวิเคราะห์ประเมิน	- อื่นๆ เช่น นักศึกษาได้เรียนรู้ธุรกิจ
- อื่นๆ เช่นนักศึกษาผ่านงาน	- กิจกรรมอื่นๆ	

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงานต่างๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีดังนี้

1. แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
2. แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
3. แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคดีที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
4. แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
5. แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
6. แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
7. แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชน)
8. แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
9. แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
10. แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)

11. แบบรายงาน บร.11 (แบบเจาะลึกกรายกรณี)

12. แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

5.1 ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. บริบทชุมชน
2. สภาพความเป็นอยู่ภายในชุมชน
3. ทักษะคิดที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน , การทำบัญชี

5.2 ดำเนินการสัมภาษณ์ สถานที่ต่างๆ ภายในหมู่บ้าน อาทิ เช่น วัด โรงเรียน สถานีอนามัย ได้ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. สถานศึกษา
2. สุขภาพ อนามัย
3. สภาพแวดล้อมภายในวัด

5.3 สัมภาษณ์ประชากรในหมู่บ้านแก่นท้าว เพื่อให้ได้ข้อมูลดังนี้

1. ทักษะคิดที่มีต่อกองทุน
2. ความเข้มแข็งของชุมชน
3. ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาล
4. การทำกิจการกวิวิธี

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของกองทุนหมู่บ้านแก่นท้าว หมู่ที่ 2 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นที่ต้องการ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

- การวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- การวิเคราะห์โดยไม่ใช้สถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาข้อมูลที่มีการบันทึกไว้

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

- การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์

- การวิเคราะห์นโยบาย แนวคิด การวิเคราะห์แนวคิดของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและของสมาชิกกองทุน

การวิเคราะห์ข้อมูล ของกองทุนจะวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมินกองทุน โดยตัดประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องออก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติประกอบด้วย การรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิปป์ โมเดล (CIPP Model) ซึ่งมี 6 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการประเมิน โครงการโดยภาพรวม

ตอนที่ 4 ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้

ตอนที่ 5 ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตอนที่ 6 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

ประเทศไทยในอดีตเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาเพราะมีหนี้สินกับต่างประเทศมากมาย ความยากจนของกลุ่มเกษตรกรเป็นปัญหาที่ประเทศได้หาทางในการแก้ไข เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรหรือกลุ่มคนยากจนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้จากปัญหาความยากจนของชาวไร่ชาวนาเป็นผลมาจากภาวะทางด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาด้านการศึกษาความรู้ความสามารถ ไม่เป็นไปตามที่คาดไว้เพราะการพัฒนาในแต่ละด้านต้องมีการลงทุนมาก เมื่อขาดความรู้ ความสามารถ ก็จะส่งผลให้คุณภาพของผลผลิตไม่ดี การส่งออกสินค้าต่างประเทศถูกกดราคา นับจากวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 คนไทยเหมือนตกอยู่ในฝันร้ายจากสงครามค่าเงินบาทลอยตัวตามด้วยการปิดตลาดเงินทุนหลักทรัพย์ การล้มละลายของบริษัทที่ผู้กู้เงินจากต่างประเทศ รัฐบาลไทยต้องเข้าไปกู้ยืมเงินกู้ภาคเอกชน กระทั่งในที่สุดต้องเข้าโครงการ IMF อันเป็นเหตุให้ภาคเอกชนทุกซีกกันถ้วนหน้าจากมาตรการของ IMF วิกฤตเศรษฐกิจ คราวนี้บอกอะไรแก่สังคมไทยได้

ถ้าจะย้อนถึงเหตุการณ์หลังประกาศปล่อยค่าเงินบาทลอยตัว วันที่ 2 กรกฎาคม 2540 ค่าเงินบาทอ่อนตัว ลงมาอยู่ที่ระดับ 28.10 บาท ส่วนดัชนีราคาหุ้น ตลาดหลักทรัพย์ อยู่ที่ระดับ 596.37 จุด สถานะของประเทศช่วงนั้น ง่อนแง่นเต็มทนโดยนักลงทุนต่างประเทศขนเงินออก ความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจแทบไม่เหลือและประเทศก็เต็มไปด้วยปัญหาหนี้สิน ภาระหนี้ต่างประเทศเมื่อ

สิ้นปี 2540 มีจำนวน 109,276 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยแยกเป็นหนี้ภาคเอกชนประมาณ 85,12 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หนี้ภาครัฐจำนวน 24,082 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ปัจจุบันแม้ยอดหนี้ต่างประเทศจะลดลงเหลือ 64,394 ล้านดอลลาร์ โดยแยกเป็นหนี้ภาคเอกชน 37,667 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และหนี้ภาครัฐ 26,727 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่ปัญหานี้ ภาคสถาบันการเงินก็ยังไม่จบ และหนี้สาธารณะก็พุ่งกว่า 3 ล้านล้านบาท หรือประมาณ 60% ของผลิตภัณฑ์รวมภายในประเทศ(จีดีพี) ส่วนอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีตัวเลขการเติบโตสูงหลังเกิดวิกฤตฟองสบู่เศรษฐกิจมีอัตราการเติบโตที่ติดลบจากที่เคยโต 9.3% ของจีดีพีในปี 2538 โต 6% ในปี 2539 แต่ปี 2540 หล่นมาติดลบ 1.4% และ ปี 2541 ติดลบ 10.6% ก่อนที่จะเริ่มกระเตื้องขึ้นในปี 2542 โดยเศรษฐกิจโต 4.5% ปี 2543 เติบโต 4.7% และหล่นวูบเหลือโต 1.7% ในปี 2544 สำหรับไตรมาสแรกปีนี้ เศรษฐกิจเติบโต 3.9% และประมาณกันว่า ในปี 2545 เศรษฐกิจจะเติบโต 3.5-4% ของจีดีพี

(มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับประจำวันอาทิตย์ 8-14 กรกฎาคม 2545 ปีที่ 22)

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SME)

นโยบายของรัฐบาล จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 แสดงเจตนารมณ์ ยุทธศาสตร์และนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งมั่นจะสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ เพื่อประโยชน์สุขของประเทศไทยนั้น ในหลายประเด็นมีนโยบายที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยตรง ตัวอย่างเช่น นโยบายการสร้างรายได้ นโยบายด้านพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

1.1 นโยบายการสร้างรายได้ ได้พูดถึงการแก้ปัญหาหนี้สินของประเทศด้วยการสร้างรายได้โดยเน้นการสร้างรายได้ทุกระดับ โดยส่งเสริมแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตามเศรษฐกิจพอเพียงตามศักยภาพของชุมชนในระดับฐานรากของประเทศ ตั้งแต่การผลิตเพื่อบริโภค นำผลผลิตที่เหลือออกจำหน่าย เพื่อสร้างรายได้ในครอบครัว ส่งเสริมการรวมตัวเพื่อดำเนินเศรษฐกิจระดับชุมชน เร่งพัฒนาผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม

รัฐบาลสนับสนุนให้เกิดการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ โดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติและศักยภาพของทักษะที่ เพื่อกระจายโอกาสกระจายความเสี่ยงและฐานการผลิตของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีแนวนโยบายครอบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านเกษตร ด้านอุตสาหกรรม และด้านการบริการ

- 1.1.1 ด้านการเกษตร ประกอบด้วย การฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร โดยการปรับโครงสร้างด้านสินเชื่อ การส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสาน และส่งเสริมให้เกษตรกรมีที่ทำกิน โดยการพัฒนาการตรวจสอบคุณภาพ มาตรฐาน และส่งเสริมการประมงชายฝั่ง
- 1.1.2 ด้านอุตสาหกรรม รัฐบาลได้มีแนวนโยบายหลายๆ ด้าน ดังนี้
1. ปรับโครงสร้างการผลิตในการผลิตภาคอุตสาหกรรมค้ำึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ ทักษะฝีมือ ภูมิปัญญาของไทย ศักยภาพทางการผลิตและการตลาด
 2. เสริมสร้างให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐาน
 3. พัฒนาบุคลากรและแรงงานภาคอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา
 4. ส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของประเทศ
 5. ส่งเสริมบทบาทของสถาบันการเงินรวมทั้งสนับสนุนการจัดตั้งและการดำเนินงานกองทุนร่วมทุน
 6. สนับสนุนให้เกิดการประกอบการใหม่ๆ
- 1.1.3 ด้านบริการและการท่องเที่ยว รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริม คุณภาพและมาตรฐานในการให้บริการ และยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการและท่องเที่ยวโดย
1. พัฒนาภาคบริการจากการปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เร่งรัดผู้ประกอบการให้มีความรู้ ทักษะด้านภาษา มาตรฐานการบริการและการจัดการ
 2. ส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้วยแรงฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้ไทยเป็นประตูหลักของการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้ ใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก

1.2 นโยบายด้านพาณิชย์ และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

รัฐบาลมีนโยบายชัดเจนที่จะส่งเสริมผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ให้มีความเข้มแข็ง พร้อมๆ กับการเร่งสร้างผู้ประกอบการ SME รายใหม่ เพื่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ อันเป็นฐานภาษีให้กับประเทศในระยะยาว ได้ดำเนินการดังนี้

1. คณะรัฐมนตรีเห็นชอบจัดตั้งธนาคารพัฒนาวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม (SME Development Bank) จึงอนุมัติปรับปรุงกฎหมายเพื่อแปรสภาพบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) เป็นธนาคาร
2. มอบหมายให้ธนาคารพาณิชย์ของรัฐเร่งรัดปล่อยสินเชื่อให้กับ SME
3. ลดภาษีเงินได้นิติบุคคลให้กับ SME
4. ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับธุรกิจเงินร่วมลงทุน เพื่อจูงใจให้นำเงินไปลงทุนในกิจการ SME
(ชุดวิชาการจัดการและการวางแผนธุรกิจ หน้า 223-224)

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

บัญชีเดินสะพัดขาดดุลรอบ 56 เดือน

ดร.อัญญา กล่าวว่า ดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุล 119 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนดุลการชำระเงินเกินดุล 295 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยในเดือนเมษายน ธปท.มีการชำระหนี้กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF Packages) 0.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

ถือเป็นข่าวร้ายที่ดุลบัญชีเดินสะพัดในเดือนเมษายนขาดดุลเป็นครั้งแรกในรอบ 56 เดือน โดยเดือนสุดท้ายที่มีการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดคือ สิงหาคม 2540 ซึ่งสิ่งที่ ธปท.หวังก็คือภาคการส่งออกแม้จะขยายตัวแต่มูลค่าก็ไม่ถึง 5,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพราะ มีปัจจัยด้านราคาสินค้าเป็นตัวฉุด นอกจากนี้กรณีการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดในช่วงที่เศรษฐกิจยังไม่แข็งแรงพอจะเป็นอันตรายต่อระบบเศรษฐกิจ ถ้าการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดนั้นเป็นการขาดดุลที่เกิดจากการนำเข้าสินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภค แต่ถ้าถามว่าเป็นแนวโน้มตัวเลขดุลบัญชีเดินสะพัดเป็นไปในทิศทางใดไม่สามารถตอบได้ในขณะนี้

ทั้งนี้ตามหลักสากลแล้ว การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดที่เป็นอันตรายต่อประเทศนั้นคือ การขาดดุลเกินกว่า 3% ของ GDP ต่อปี ดังนั้นจึงไม่น่ากังวลมากนักในขณะนี้ เพราะ 3% ของ GDP ของไทย คือ 3,600 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งในเดือนเมษายนไทยขาดดุลเพียง 119 ล้านดอลลาร์สหรัฐและในช่วง 4 เดือนแรกของปีดุลบัญชีเดินสะพัดยังคงเกินดุลอยู่

(การเงินการธนาคาร ปีที่ 21 ฉบับที่ 24 มิ.ย.2545 :76)

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

1. สภาพที่มีป่าไม้ลดลงทำให้เกิดมลพิษต่างๆ เช่น น้ำเสีย ฝนกรด
2. การปนเปื้อนของสารเคมีในอาหาร เช่น พืช ผัก ผลไม้ อาหารต่างๆ

3. สภาพทางภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงของโลกที่ร้อนและแห้งแล้ง ขาดน้ำในการทำการเกษตรกรรมและการบริโภค
4. สภาพมลพิษทางอากาศจากโรงงานอุตสาหกรรม จากควัน

1.1.4 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

คนไทยกับการจัดการหนี้

(ข่าวรวมคำแหง:8-14 เม.ย. 2545) สถานภาพของประเทศไทยในบัญชีรายชื่อของธนาคารโลกที่ดี หรือกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ก็ดี เราอยู่ในฐานะเป็น “ลูกหนี้” หรือ debtor ของสถาบันการเงินทั้งสองแห่งนี้ ซึ่งก็เป็นเหมือนกับประเทศส่วนใหญ่ในโลก รายการหนี้สินของประเทศเราจะปรากฏอยู่ในยอดหนี้ต่างประเทศ ซึ่งในปัจจุบันอยู่ที่ประมาณ 2.9 ล้านล้านบาท (คิดจาก 44 บาทต่อดอลลาร์) หนี้จำนวนนี้ แม้ว่าจะไม่ทำให้เราถูกจัดอยู่เป็นประเทศหนี้สินล้นพ้นตัว แต่ก็นับว่า หนักหนาสาหัสอย่างชนิดที่คนไทยในเมือง จะต้องตระหนักในฐานะเป็นผู้ที่มีส่วนก่อหนี้ก้อนมหึมานี้ และควรหันมาร่วมกันคิดว่า จะจัดการแก้ไขปัญหาได้อย่างไรดี จึงจะไม่เป็นการโยนภาระ ไปให้คนไทยในชนบทอย่างไม่เป็นธรรม

อีกทั้งทุกครั้งที่มีการกล่าวถึงภาวะหนี้สินในประเทศ ปัญหาหนี้ที่มักจะหยิบยกมากล่าวอ้างถึงเสมอๆ ก็คือ ปัญหา NPL (non-performing loan) ซึ่งหมายถึงหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หนี้ประเภทนี้จากภาคธุรกิจอุตสาหกรรม การค้า และการบริโภคเป็นส่วนใหญ่ ปัจจุบันมียอดอยู่ที่ประมาณ 5 แสนล้านบาทเศษ ซึ่งเป็นหนี้จำนวนสูงราว 1 ใน 4 ของ GDP นี้เองที่สถาบันการเงินเอกชนประเมินว่าเป็นตัวจุดรั้งการขยายตัวของเศรษฐกิจส่วนรวม ทั้งๆ ที่ หนี้จำนวนมหาศาลเหล่านี้ล้วนเกิดมาจากความผิดพลาดในการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินทั้งสิ้น ซึ่งภาระหนี้ควรตกแก่ภาคธุรกิจ ไม่ใช่ผลักมาเป็นหนี้ของกองทุนฟื้นฟูมากมายดังเช่นที่เป็นอยู่

สำหรับประเทศไทยของเรา ซึ่งมีหนี้ต่างประเทศรวมทั้งสิ้นราว 2.9 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 65 ของ GDP แน่่อนที่สุดว่า ภาระหนี้ต่างประเทศจำนวนหนี้ จะทำให้คนไทยตกอยู่ในภาวะหนี้ไปอีกนานหลายปี โดยที่เราคงไม่อาจคาดหวังให้เจ้าหนี้มายกหนี้ให้เราเป็นแน่ เพราะประเทศเรามีศักยภาพพอที่จะใช้หนี้ได้ เพียงแต่ว่าในการชำระหนี้หนี้ นั้น หากเป็นหนี้ภาครัฐ รัฐบาลจะต้องไม่ผลักภาระไปยังประชาชนผู้ยากไร้มากเกินไป โดยเฉพาะ เกษตรกรซึ่งมักจะมีหนี้สินมากเป็นทุนอยู่แล้ว

(โลกเศรษฐกิจ:รศ.เสรี ลีลาสัย หน้า7,8-14 เม.ย.45)

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความล้มเหลวของท้องถิ่น

สังคมไทยมีความอ่อนแอในเรื่องใหญ่ๆ ถึง 5 ประการ คือ

1. ความอ่อนแอทางศีลธรรม

ความอ่อนแอเป็นเรื่องสำคัญที่กำหนดความสำเร็จในเรื่องอื่นๆ แต่ถ้าศีลธรรมอ่อนแอแล้วย่อมนำไปสู่ภาวะวิกฤตในทุกเรื่อง ประเทศไทยเป็นเมืองพุทธก็จริง แต่มีปัญหาศีลธรรมมาก การลักขโมยมีอยู่ทั่วถึงทั่วประเทศ การคอร์รัปชันระดับชาติ การฆ่ากันตายเคยมีอัตราสูงเป็นที่สองในโลก รวมทั้งการละเมิดสิทธิเด็กและสตรี การทำลายสิ่งแวดล้อม การเห็นแก่ประโยชน์ ความเชื่อถือ กระทบเศรษฐกิจ เพราะความเชื่อถือได้เป็นทุนทางเศรษฐกิจที่สำคัญ คนไทยยังขาดจิตสาธารณะ หรือ Public Mind ยังมีจิตคับแคบ เห็นแก่ตัว เห็นแก่พรรคพวก ทำให้ไม่สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมใหญ่ได้อย่างสมดุล การขาดความสมดุลก็คืออาการป่วย ซึ่งจะต่อไปเป็นวิกฤต

2. ความอ่อนแอทางปัญญา

สังคมไทยมีวัฒนธรรมอำนาจมากกว่าวัฒนธรรมปัญญา นิยมใช้ความเห็นมากกว่าการสร้างความรู้ การศึกษาก็เน้นท่องจำมากกว่าการทำ การคิด การสร้างความรู้ สื่อมวลชนก็ถูกใช้ไปในทางกระตุ้นกิเลสตัณหาทางวัตถุนิยมมากกว่าการสร้างปัญญา การค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างความรู้ เพื่อเอาความรู้ไปใช้ประโยชน์มีน้อยมาก สังคมทั้งสังคมจึงอ่อนแอทางปัญญาจะว่าเป็นวิกฤตการณ์ทางปัญญาก็ได้ ความอ่อนแอทางปัญญาทำให้ไม่สามารถประกอบตัวอยู่ในสมดุลได้ จึงเจ็บป่วยและวิกฤต

3. ความอ่อนแอของระบบเศรษฐกิจ

ระบบเศรษฐกิจของเราเป็นระบบที่ทอดทิ้งและทำลายเศรษฐกิจของฐานล่างให้อ่อนแอ มีส่งเสริมคนส่วนน้อยข้างบนให้มีเงินมาก แต่เศรษฐกิจข้างบนก็ไม่ใช่เศรษฐกิจจริง แต่เป็นเศรษฐกิจเทียม ที่ชักย้ายถ่ายเทเงินกำไรกัน มากกว่าเป็นการผลิตทางเศรษฐกิจจริงๆ มีความฉ้อฉล คดโกง เอาเปรียบสูง ปราศจากการค้นคว้าวิจัยให้เข้มแข็งทางปัญญา และพัฒนาคนอย่างต่อเนื่อง

ในเมื่อระบบเศรษฐกิจมีลักษณะเช่นนี้ คือฐานล่างอ่อนแอ ข้างบนมีความเทียมและฉ้อฉล ระบบทั้งระบบจึงอ่อนแอจนพังทลายลง เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่ในปัจจุบัน

4. ความอ่อนแอของระบบรัฐ

ระบบรัฐซึ่งประกอบด้วยระบบการเมืองและระบบราชการอ่อนแอยิ่ง เพราะขาดความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ขาดปัญญา และมีการคอร์รัปชันสูง อำนาจอธิปไตยตกไปทั่วทุกปริมณฑลของสังคม ในเมื่ออำนาจรัฐไม่ถูกต้องย่อมส่งผลเสียอย่างทั่วถึงทุกๆ มิติ ทั้งเรื่อง

ศีลธรรม เรื่องปัญญา เรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความอ่อนแอของระบบรัฐจึงเป็นต้นเหตุสำคัญของวิกฤตการณ์

5. ความอ่อนแอของสังคม

โครงสร้างทางสังคมไทย เป็นโครงสร้างทางคั้ง คือเป็นความสัมพันธ์กันเชิงอำนาจ ระหว่างคนข้างบนที่มีอำนาจกับคนข้างล่างที่ไม่มีอำนาจ เป็นนายกับไพร่ หรือเป็นเจ้านายกับลูกน้อง คนมีอำนาจข้างบนจะดั่งสิ่งต่างๆ จากคนข้างล่างไปเข้าตัว ทั้งเศรษฐกิจและเกียรติยศ คนข้างล่างจะไม่มีเกียรติและยกจน เมื่อคนข้างล่างถูกบีบบังคับเอาเปรียบก็จะเก เช่น หนึ่งงาน ขโมยของ หลวง และแสวงหาผู้อุปถัมภ์ กลายเป็นสังคมอุปถัมภ์ ผู้คนคิดพึ่งพาผู้อื่น ไม่คิดพึ่งตัวเอง

(ยุทธศาสตร์ชาติ หน้า 5 - 8)

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ค่านิยมคนไทย

(รวมพลัง :10 มิ.ย.2545) ยูพาพร ตัวเลขเศรษฐกิจที่ประเมิน โดย IMF ซึ่งได้กล่าวว่า เศรษฐกิจของประเทศไทยกำลังดีขึ้นทางรัฐบาลของท่าน ฯพลฯ ดร.ทักษิณ ชินวัตร ก็ตอกย้ำว่าทางรัฐบาลได้พยายามแก้ไขและแนวโน้มดีขึ้นจึงทำให้คนไทยบางกลุ่ม บางคน บางพวก ลืมความหลังจากภาวะเศรษฐกิจที่ทรุดตัวลงในอดีต เริ่มที่จะมีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ชื่อของสุรุษสุร่ายจากตัวเลขของสินค้านำเข้าปรากฏว่า ตัวเลขที่น่าตกใจในการนำเข้าคือ สุรา และเครื่องสำอางค์ ซึ่งมีการนำเข้าสูงมากเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ตัวเลขติดลบ และกระแสเงินสดต้องไหลออกค่อนข้างสูงมาก จึงทำให้หน้าเป็นห่วงอย่างยิ่งต่อค่านิยมในสินค้าต่างประเทศ นอกจากสินค้าเหล่านี้แล้ว ยังปรากฏตัวเลขว่า คนไทยได้เดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศค่อนข้างสูงในช่วงปีดภาคเรียน จึงทำให้เป็นห่วงอย่างยิ่งกับทัศนคติของลูกหลานไทยในอนาคตที่จะฟุ้งเฟ้อตามบรรพบุรุษที่สั่งสอนและทำให้ตกเป็นทาสของความฟุ่มเฟือย สุดท้ายค่านิยมผิดๆ ก็จะติดตัวจนกระทั่งมีผลต่อตนเองและประเทศชาติ จะต้องเปลี่ยนทัศนคติก่านิยมให้กับท่านเอง และลูกหลานของท่านไม่เช่นนั้น วิกฤตการณ์เช่นนั้น อาจจะต้องมาถึงท่าน เนื่องจากประเทศไทยยังเป็นประเทศยกจน มีหนี้สาธารณะค่อนข้างสูงถึงแม้ว่าท่านเป็นมหาเศรษฐี แต่ท่านจะพบกับความลำบากหากประเทศของท่านตกอยู่ในภาวะวิกฤตจะด้วยประการใดที่น่าสงสัยการตกเป็นทาสของประเทศอื่นๆ โดยไม่รู้ตัวเนื่องจากมีค่านิยมและทัศนคติต่อสินค้าต่างประเทศ

(ยูพาพร:2545) “แวดล้อมเศรษฐกิจการเมืองและสังคม” รวมพลัง มิถุนายน 2545, หน้า 10

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน

บ้านแก่นท้าวหมู่ที่ 2 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

บ้านแก่นท้าวตั้งขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายโดยทราบจากหลักฐานการตั้งวัดเมื่อ พ.ศ.2245 จากคำเล่าต่อกันมาของผู้สูงอายุทราบว่าชาวบ้านแก่นท้าวสืบเชื้อสายมาจากชาวเวียงจันทร์ แห่งประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในปัจจุบันสงครามสมัย

สาเหตุที่มาตั้งถิ่นฐาน ณ หมู่บ้านแก่นท้าวแห่งนี้ สืบเนื่องมาจากการสงครามสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ได้ยกทัพไปตีนครเวียงจันทร์ซึ่งเมื่อได้ชัยชนะแล้วก็กวาดต้อนชาวบ้านชาวเมืองเป็นเชลยศึกมุ่งสู่กรุงศรีอยุธยา การกวาดต้อนเชลยศึกมุ่งสู่กรุงศรีอยุธยา นั้นต้องใช้กองคาราวานกวาดเกวียนเป็นพาหนะแก่คนชราและลูกเล็กเด็กแดง ส่วนผู้อยู่ในวัยที่พอเดินตามกองคาราวานเกวียนผ่านป่าดงพงไพรไม่มีเส้นทางถาวร ค้ำที่ไหนก็นอนที่นั่น รอนแรมกว่าจะถึงกรุงศรีอยุธยาใช้เวลาแรมเดือน

จากการเดินทางรอนแรมด้วยเท้าเปล่ากองคาราวานเกวียนและทั้งเหล่าทหารที่ควบคุมและบรรดาเชลยศึกทั้งหลายต่างก็เหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าด้วยระยะทางที่ไกลสุดหล้าฟ้าเขียวหลายร้อยกิโลเมตรนั้น พอกลางคืนเวลาตึกสงัดเหล่าเชลยทั้งหลายก็ยังคงเฝ้าหาโอกาสที่จะหลบหนีจากกองคาราวาน พอได้โอกาสที่จะหลบหนีโดยสบโอกาส จากการที่ทหารหลับยามพวกเขา ก็จะสกดพรรคพวกหอบลูกจูงหลานหนีป่าดงพงไพรและอาศัยความมืดเมื่อตอนหนี เด็กเล็กก็จะร้องไห้ด้วยความตกใจพ่อแม่ก็จะบอกกับลูกว่า “อย่าให้เด็ยวไทยจับ” จากนั้นเด็กก็จะหยุดร้องให้

เหล่าเชลยทั้งหลายที่เสียดลอดหนีมาได้ ก็พยายามเสาะแสวงหาพวกเดียวกันแล้วรวบรวมเกาะกลุ่มกันหมู่บ้านเล็กๆ ขึ้นก่อนเมื่อทราบไปถึงกลุ่มใดก็มาสมทบเป็นหมู่บ้านขึ้น การตั้งหมู่บ้านนี้อาจมาจาก “เมืองแก่นท้าว” ซึ่งอยู่ริมฝั่งโขงตอนเหนือของนครเวียงจันทร์นำเอาชื่อนี้มาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน “แก่นท้าว” เพื่อนึกถึงบ้านเกิดเมืองนอนในอดีต

ในปัจจุบันจำนวนประชากรและหลังคาเรือนในหมู่บ้านมี จำนวนและมีขนาดใหญ่ยากแก่การปกครองจึงต้องแยกหมู่บ้านไปอีก 2 หมู่บ้าน คือ บ้านแก่นนคร หมู่ที่ 14 บ้านแปะโนนไฮ หมู่ที่ 11

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

ทำเลที่ตั้ง ตั้งอยู่บนเนินดินมีแหล่งน้ำทางทิศเหนือเป็นบึงหมือดแอเป็นบึงขนาดใหญ่มีเนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ กว่าๆ และมีคันดินด้านหน้าทิศตะวันตกของหมู่บ้านเป็นคันดินมีความยาวประมาณ 4 กิโลเมตร ซึ่งปัจจุบันเรียกว่า “คูขาด”

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บึงหม้อคแอ่, บ้านหม้อคแอ่
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	บ้านหินตั้ง, เมืองเสมา, บ้านทะเล
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	บ้านแก่นนคร, บ้านเปะโนนไฮ
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านคลองขวาง

สภาพที่ดิน

ลักษณะของดินเป็นดินร่วนปนทรายและดินแดงเหนียว พืชที่ปลูกในหมู่บ้าน ได้แก่ ข้าว, แตงกวา, ฟัก, มะม่วง, ถั่วเขียว เป็นพืชที่ปลูกในหน้าแล้งเป็นจำนวนมากเนื่องจากทนความแห้งแล้งได้ดีและราคาสูงกว่าข้าว เนื่องจากใช้น้ำน้อยดูแลรักษาไม่ยาก ต้นทุนในการผลิตและเก็บเกี่ยวค่อนข้างต่ำมากเมื่อเทียบกับการปลูกข้าว

ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ

ป่าไม้จะอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้านสมัยก่อนจะมีต้นเต็งรัง ต้นมะค่า ต้นประดู่ เป็นจำนวนมาก แต่ในปัจจุบันมีเหลือเพียงไม่กี่ต้นเนื่องจากตัดมาเพื่อสร้างบ้านเรือน หรือที่อยู่อาศัย

พื้นที่สาธารณะเป็นที่ประชาชนใช้ร่วมกันคือสนามฟุตบอลและที่ทิ้งขยะของหมู่บ้าน

ลักษณะของประชากร

หมู่บ้านแก่นท้าว มีจำนวนประชากร 675 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 51 กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 15ปี – 50 ปี

ตาราง แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	330	49
- หญิง	345	51
2. อายุ		
1 วัน – 3 ปีเต็ม	13	2
3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	19	3
6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	104	15

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	34	5
15 ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม	47	7
18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม	358	5
50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	54	8
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	46	7

แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

แหล่งน้ำในหมู่บ้านแก่นท้าว มี 2 แห่ง ที่สำคัญได้แก่

บึงหมือดแอ่ เป็นแหล่งน้ำที่ใช้ในการอุปโภคบริโภคโดยใช้ร่วมกันหลายหมู่บ้าน เนื่องจากลักษณะของบึงมีขนาดใหญ่กินเนื้อที่ประมาณ 15 ไร่ จึงมีน้ำใช้ตลอดปี

ลำห้วยไผ่ เป็นห้วยที่เกิดขึ้นจากการขุดลอกของทางราชการเพื่อใช้ในการเกษตรเป็นส่วนใหญ่

แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

- บ่อน้ำตื้น จำนวน 2 บ่อ ใช้ได้ตลอดปี
- บ่อน้ำบาดาล จำนวน 1 บ่อ ใช้ได้ตลอดปี
- คลองน้ำ จำนวน 1 บ่อ ใช้ได้ตลอดปี
- ห้วย จำนวน 1 แห่ง ใช้ได้ตลอดปี
- บึง จำนวน 1 แห่ง ใช้ได้ตลอดปี
- ฝายกั้นน้ำ จำนวน 1 แห่ง ใช้ได้ตลอดปี

ระบบสาธารณูปโภค

ถนนเริ่มก่อสร้างเมื่อเริ่มแรกสภาพเป็นถนน ทางดินดำ เป็นถนนลูกรังเมื่อ พ.ศ.2524 เป็นถนนคอนกรีตเมื่อ พ.ศ.2541

ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านเมื่อ พ.ศ.2522

ประปาเข้าสู่หมู่บ้านเมื่อ พ.ศ.2537

โครงการของรัฐ หรือ อบต. เข้ามาพัฒนาหมู่บ้านช่วยเหลือชาวบ้าน

- โครงการ ก่อสร้างฝายน้ำล้น โดยหน่วยงานโยธา เข้ามาเมื่อปี พ.ศ. 2543 ระหว่างเดือนตุลาคม – เดือนกันยายน
- โครงการ ลงหินคลุกถนน กว้าง 3 เมตร ยาว 275 เมตร โดยหน่วยงานโยธา เมื่อ ตุลาคม 2542 – กันยายน 2543

- โครงการ ถนน คสล. ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน โดยหน่วยงานโยธา เมื่อ ตุลาคม 2543 – กันยายน 2544
- โครงการขุดลอกคลองเมือง โดยหน่วยงานโยธา เข้ามา พ.ศ. 2543 – กันยายน 2544

1.2.3 เศรษฐกิจ

ประชาชนในหมู่บ้านแก่นท้าวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม หรือ ทำนาเป็นจำนวนมาก

อาชีพทำนา	93	ครอบครัว
อาชีพทำสวน	5	ครอบครัว
อาชีพค้าขาย	7	ครอบครัว
อาชีพรับราชการ	12	ครอบครัว
อาชีพรับจ้าง	30	ครอบครัว
อาชีพอื่นๆ		

ครอบครัวที่มีที่ดินทำมาหากินเป็นของตนเอง

จำนวน 1 – 5 ไร่	มีจำนวน	7	ครอบครัว
จำนวน 6 – 10 ไร่	มีจำนวน	25	ครอบครัว
จำนวน 11 – 20 ไร่	มีจำนวน	34	ครอบครัว
จำนวน 21 – 50 ไร่	มีจำนวน	30	ครอบครัว
จำนวน 51 ไร่ขึ้นไป	มีจำนวน	10	ครอบครัว

ประเภทการทำนา นาหว่าน นาดำ นาธรรมชาติ ทั้งหมู่บ้านมีพื้นที่ทำการเกษตร 3,264 ไร่ เป็นที่นา 2,052 ไร่ เป็นที่สวน 6 ไร่ อื่นๆ คือ ผักชี ผักกาด

รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัว โดยสรุปรวมทั้ง

หมดประมาณ

1,000 – 5,000 บาท	มี	-	ครอบครัว
5,001 – 10,000 บาท	มี	7	ครอบครัว
10,001 – 20,000 บาท	มี	31	ครอบครัว
20,001 – 30,000 บาท	มี	13	ครอบครัว
30,001 – 50,000 บาท	มี	13	ครอบครัว
50,001 บาทขึ้นไป	มี	35	ครอบครัว

1.2.4 วัดและประเพณี

วัดบ้านแก่นท้าว มีพระ 3 รูป

ประเพณี

เดือน กุมภาพันธ์	เทศมหาชาติ, ก่อพระทรายข้าวเปลือก
เดือน เมษายน	พื้อมแคนรำถวายแชน, พื้อมผีฟ้า, สงกรานต์
เดือน กรกฎาคม	เข้าพรรษา
เดือน กันยายน	สารทลาว
เดือน ตุลาคม	ตัดบาตรพระร้อยองค์
เดือน พฤศจิกายน	ลอยกระทง

โรงเรียนและการศึกษา

สงเคราะห์)

โรงเรียนระดับประถมศึกษา ชื่อ โรงเรียนบ้านแก่นท้าว (อโศกวุฒิกร

กรสงเคราะห์)

โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ชื่อ โรงเรียนบ้านแก่นท้าว (อโศกวุฒิ

โรงเรียนในหมู่บ้านมีครูทั้งหมดรวม 16 คน

ต่ำกว่าปริญญาตรี 2 คน ปริญญาตรี 14 คน

โรงเรียนในหมู่บ้านมีครูสอนจบวิชาดังนี้

วิชาเอก การประมงวัย	จำนวน	4 คน
วิชาเอก บริหารโรงเรียน	จำนวน	1 คน
วิชาเอก สังคมศึกษา	จำนวน	2 คน
วิชาเอก คหกรรมฯ	จำนวน	1 คน
วิชาเอก พลศึกษา	จำนวน	1 คน
วิชาเอก ศิลปศึกษา	จำนวน	1 คน
วิชาเอก คณิตศาสตร์	จำนวน	2 คน
วิชาเอก ประถมศึกษา	จำนวน	2 คน
วิชาเอก บริหารการศึกษา	จำนวน	1 คน
วิชาเอก ภาษาไทย	จำนวน	1 คน

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านแก่งท้าว มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาล

เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านแก่งท้าว เข้าใจว่า กองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท จะเข้ามาช่วยเหลือประชาชนให้มีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจภายในชุมชนให้ดีขึ้น และมีการบริหารงานและจัดการตนเองภายในชุมชน โดยมีคณะกรรมการที่เกิดขึ้นจากการเลือกตั้งจากชาวบ้าน และยังเป็นเงินทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำกว่าเงินทุนนอกระบบทั่วไป

2) เงิน 1 ล้านบาท

หมู่บ้านแก่งท้าว ได้รับเงิน เมื่อวันที่ 24 เดือน กันยายน พ.ศ.2544 เลขที่บัญชีธนาคารกองทุนล้านบาท 06-4306-20-047371-7

3) คณะกรรมการหมู่บ้านแก่งท้าว

ได้มาจากการจัดเวทีชาวบ้าน โดยมี หัวหน้าครัวเรือนและตัวแทนครัวเรือนที่มีใบมอบอำนาจ มีครัวเรือนครบ 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน และได้เลือกสรรคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแก่งท้าว จำนวนทั้งสิ้น 14 คน เป็นหญิง 7 คน และ เป็นชาย 7 คน

4) ผู้สมัครขอกู้

- สมาชิกที่มีความประสงค์และขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินคณะกรรมการ โดยระบุวัตถุประสงค์ประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน
- ลักษณะโครงการ เป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริงมีความเป็นไปได้ในทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน
- วงเงินกู้รายหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท
- กรณีรายใดเกิน 20,000 บาท ต้องเรียกประชุมสมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่รายหนึ่งต้องไม่เกิน 50,000 บาท

5) นักศึกษาบัณฑิต

เข้าร่วมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

และชุมชนเพื่อเข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการจัดการและการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านแกนท้าว และช่วยส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านแกนท้าวให้มีประสิทธิภาพ

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

- 1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้กองทุน พบว่า การคัดเลือกผู้กู้ของคณะกรรมการแต่ละครั้งจะพิจารณาถึงศักยภาพในการชำระหนี้ของผู้ที่ผ่านมาว่าเงินกู้ที่ยื่นขอแก่กองทุนว่ามีความคุ้มค่าแก่การลงทุนและโครงการที่น่าเสนอ
- 2) กระบวนการแนะนำวิธีการทำธุรกิจ พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะนำเงินไปลงทุนเกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองทำอยู่เดิมจะได้มีวิทยากรเข้ามาแนะนำวิธีการทำธุรกิจ
- 3) กระบวนการชำระหนี้ พบว่า มีการชำระหนี้ล่าช้ากว่ากำหนดคณะกรรมการที่จะคิดดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น
- 4) กระบวนการทำบัญชี พบว่า ไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน
- 5) กระบวนการช่วยเหลือตลาด พบว่า ตลาดภายในชุมชนหรือตำบลค่อนข้างแคบเพราะนิยมทำหรือขายสิ่งของที่เหมือนกัน

2.1.3 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

2.2.1 ประสิทธิภาพในการดำเนินการของผู้กู้ ผู้กู้เงินนำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพที่ตนเองถนัดอยู่แล้วหรือมีประสบการณ์มาก่อน และนำเงินไปใช้ในการดำเนินงานที่น่าเสนอโครงการ

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) เงินที่กู้มาได้ ผู้กู้จะนำไปใช้ในการประกอบกิจการของครอบครัวและที่ตนถนัด
- 2) สถานที่และวัตถุดิบ เป็นสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนอยู่เดิมแล้ว
- 3) เทคนิควิธีการทำงาน ทำตามความสามารถและความรู้ที่มีอยู่แบบดั้งเดิม

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย พบว่า กิจการมีความก้าวหน้าและพบกับความสำเร็จและก่อให้เกิดรายได้เพิ่มมากขึ้น
- 2) การหาตลาดที่ดี พบว่า ช่วยทำให้มีตลาดในการส่งสินค้าและบริการที่เกิดขึ้นในแต่ละเดือน
- 3) การวิเคราะห์และประเมิน พบว่า ช่วยในการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็ง

4) การทำบัญชี พบว่า ช่วยให้ทราบผลกำไรขาดทุนของบงกิจการที่เกิดขึ้น
ในแต่ละเดือน

5) การวิเคราะห์และประเมิน พบว่า ช่วยในการพัฒนาและเสริมสร้าง
ความเข้มแข็ง

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรง รายได้เป็นเงินช่วยให้มีค่าใช้จ่ายและรายรับมากกว่าเดิมและ
ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ

2) ผลกระทบโดยตรง ผู้กู้ได้ขยายกิจการภายในชุมชนเฉพาะบางรายเท่านั้น
ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

3) ผลกระทบโดยอ้อม ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเองและมีศักยภาพมีความเข้ม
แข็งในกิจการของตนเองและนำคนภายในชุมชนกลับคืนถิ่นของประชาชน

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพต่างๆ ดังนี้

1) อาชีพทำนา ปังจัญนำเข้าที่ดี ได้แก่ พันธุ์ข้าว กระบวนการผลิตที่ดี ได้แก่ การดูแลรักษาใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืชการเอาใจใส่อำนวยความสะดวกการผลิตให้ดำเนินไปอย่างเหมาะสมก่อให้เกิดผลผลิตคุณภาพเป็นที่น่าพอใจ

2) อาชีพเลี้ยงหมู ปังจัญนำเข้าที่ดี ได้แก่ พันธุ์หมู ที่เป็นความต้องการของตลาด กระบวนการผลิตที่ดี ได้แก่ หมูมีผลผลิตที่ดีและถูกคอก ผลผลิตที่ดีและมีคุณภาพ

4. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน

ผลจากการเกิดขึ้นของโครงการกองทุนหมู่บ้านมากมายภายใน ได้แก่การประกอบอาชีพ
และมีการบริหารจัดการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการดังต่อไปนี้

5.1 ผลที่เกิดจากกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน
ร่วมมือบริหารจัดการกองทุน โดยจัดสรรเงินให้สมาชิกกู้ เมื่อถ้าระยะเวลาชำระหนี้สมาชิกกู้เงิน
สามารถนำเงินมาใช้ในกองทุนได้ ภายในหมู่บ้านมีการสร้างรายได้

5.2 ผลที่เกิดจากตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านคนในหมู่บ้านมีความสมัคร
สมานสมัครคึกกัน

5.3 ผลที่เกิดจากการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเงินมากขึ้น คณะ

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินได้ ต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายอย่างเป็นสิ่งประกอบในการประเมินโครงการ ดังนี้

5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

1) การเกิดกองทุน พบว่า ส่วนมากชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจต่อกองทุนหมู่บ้านจะมีส่วนเล็กน้อยที่ไม่เข้าใจ ถ้ากลุ่มไหนไม่เข้าใจคณะกรรมการกองทุนร่วมประสานกันเข้าไปอธิบายในกลุ่มถึงบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อกองทุน เมื่อกองทุนได้รับเงินจัดสรรจากทางรัฐบาล คณะกรรมการดำเนินการให้สมาชิกยื่นขอกู้ โดยผู้กู้จะต้องมีบุคคลค้ำประกันและผู้ที่ค้ำประกันจะต้องเป็นสมาชิกกองทุนเท่านั้น ถึงจะค้ำประกันผู้กู้ได้

2) ระบบการบริหารกองทุน พบว่า การบริหารของคณะกรรมการกองทุนได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุน คณะกรรมการมาจากคัดเลือกของชาวบ้าน คณะกรรมการร่วมกับชาวบ้าน กำหนดกฎระเบียบกองทุน สมาชิกกองทุนต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ให้ไว้อย่างเคร่งครัด

3) การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง พบว่า ชาวบ้านรู้จักพึ่งพาตัวเอง มีความเข้าใจใจในการใช้ภูมิปัญญาของตนเองช่วยในการทำมาหากิน เพื่อสร้างรายได้เข้าสู่ครอบครัว มีการร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำให้เกิดแนวความคิดใหม่ที่สามารถนำไปปรับใช้ได้

4) การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า การกู้เงินกองทุนเพื่อนำมาเป็นทุนในการประกอบอาชีพ ทำให้มีอาชีพหลายอาชีพที่ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันด้านเศรษฐกิจในหมู่บ้านให้ชาวบ้านมีรายได้เข้าสู่หมู่บ้านมีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น ชาวบ้านไม่ต้องไปกู้เงินนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง

5) การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า เมื่อชาวบ้านอยู่ดีกินดี รู้จักร่วมกันคิดกันสร้างเพื่อให้หมู่บ้านอยู่ด้วยความสามัคคี ร่วมสร้างความเข้มแข็งให้หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านหนึ่งที่มีความสามัคคี เมื่อผู้นำหมู่บ้านเป็นผู้นำที่มีความยุติธรรม หมู่บ้านก็จะเป็นหมู่บ้านที่เข้มแข็ง

6.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

6.2.1 ปัจจัยด้านบวก มีดังนี้

1) ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

- 1) ชุมชนให้ความร่วมมือในการเสนอแนะและให้แนวคิดปัญหาต่างที่เกิดขึ้น
- 2) เกิดศักยภาพความเข้มแข็งในการบริหารกองทุน
- 3) ชุมชนกระตือรือร้นในการชำระหนี้คืนกองทุน
- 4) ชุมชนสร้างอาชีพมีรายได้เลี้ยงครอบครัวได้

6.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

- 1) ชุมชนไม่แสดงความคิดเห็นที่แท้จริงให้ทราบ
- 2) เมื่อเกิดกองทุนขึ้นปัญหาต่างๆ ก็เกิดขึ้นมากมาย
- 3) ชาวบ้านที่ฐานะยากจนกู้เงินจากกองทุนได้จำนวนน้อย
- 4) ชุมชนหลีกเลี่ยงคำถามที่ถามเพื่อตอบแบบสอบถาม

6.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ พบว่า ชุมชนสามารถบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านด้วยตนเองและพยายามเรียนรู้จากหน่วยงานที่ทางรัฐบาลจัดให้ และได้ร่วมมือกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นพยายามลดข้อโต้แย้งภายในกลุ่มเพื่อเชื่อมโยงความสามัคคีระหว่างคณะกรรมการและชุมชนเป็นรากฐานให้เกิดความเข้มแข็งหมู่บ้าน

6.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

1) ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดพบว่า ในหมู่บ้านมีความเข้มแข็ง การบริหารจัดการของกองทุนเป็นไปตามระเบียบของกองทุนแห่งชาติ ตั้งแต่การเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุน จนถึงการได้รับเงินจัดสรร ปล่อยเงินให้กู้ และการติดตามประเมินผลผู้กู้เงินกองทุนบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และการอบรมให้คำแนะนำแก่ผู้กู้ไม่มีประสบการณ์ในด้านต่างๆ

2) ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า ในหมู่บ้านมีความสามัคคี ชาวบ้านรักใคร่ปรองดองและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้นำหมู่บ้านเป็นคนที่มีความคุณธรรม ยุติธรรม การประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตของชาวบ้านดำเนินไปตามกรอบและกฎระเบียบของสังคม และทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านถ้วนทั่ว สรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1) เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านถ้วนทั่ว
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านถ้วนทั่วและปัจจัยลบที่ก่อให้เกิดปัญหา
- 3) เพื่อให้เกิดองค์การเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้
- 4) เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของชาวบ้านถ้วนทั่ว

2. วิธีการดำเนินการ

1. แหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินเก็บรวบรวมได้ตามจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเองใช้ บร.2 บร.3 บร.4 บร.7 บร.9
2. แหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินได้เลือกใช้ข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปไว้แล้วใช้ กชข. 2 ค, จปฐ.

3. ผลการดำเนินงาน

ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของกองทุนหมู่บ้าน ดังนี้

ผลการประเมินหน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้จากการประเมินที่ผ่านทำให้ทราบว่าผู้กู้ได้นำเงินไปลงทุนและได้รับผลจากการประกอบการเนื่องจากราคาสินค้าราคาตกต่ำทั้งยังต้นทุนในการลงทุนของสมาชิกผู้กู้ก็สูงมากด้วย

ผลการประเมินหน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย การดำเนินกิจการของผู้กู้ยังคงทำแบบเดิมที่มีอยู่ภาพในชุมชนไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง

อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านถ้วนทั่ว ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์ข้อ 2 ปัจจัยด้านบวก ที่ช่วยส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน

ปัจจัยด้านลบ ที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ได้นำเงินไปประกอบอาชีพตามนโยบายของรัฐบาล

วัตถุประสงค์ข้อ 3 เกิดการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในและระหว่างหมู่บ้านและตำบล

วัตถุประสงค์ข้อ 4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนหมู่บ้านแก่นท้าว ผู้ทำสารนิพนธ์เข้าไปศึกษามาและเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่าภายในหมู่บ้านมีความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งผู้มีส่วนร่วม ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 14 คน มีสมาชิกกองทุนและคนในหมู่บ้าน
2. มีกลุ่มองค์กรที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านอยู่ก่อนแล้ว คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทำให้มีกลุ่มองค์กรดังกล่าวดำเนินต่อไปอีกได้
3. ประสบการณ์ของคนในชุมชนที่ประสบความล้มเหลวมาก่อนจึงได้อาศัยเป็นบทเรียนที่ให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนความรู้

2.2 ปัจจัยด้านลบ

1. คณะกรรมการไม่มีความพร้อมที่จะทำงาน ขาดความเสถียรในการบริหารกองทุนหมู่บ้านให้เกิดความเข้มแข็ง
2. คณะกรรมการและสมาชิกไม่เข้าใจในระเบียบกองทุน
3. คณะกรรมการบางคนขาดความรับผิดชอบในการบริหารงาน
4. คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามผู้วิจัยได้สร้างเครือข่ายองค์กรย่อยภายในชุมชน ได้แก่

- กลุ่มสมาชิกผู้ประกอบอาชีพเลี้ยงสุกร
- กลุ่มสมาชิกผู้ประกอบอาชีพเลี้ยงวัว
- กลุ่มสมาชิกผู้ประกอบอาชีพค้าขาย
- กลุ่มสมาชิกผู้ประกอบอาชีพทำนา

องค์กรแห่งการเรียนรู้ เพิ่มเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชนที่เชื่อมโยงกับองค์กรภายในชุมชนมีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์โดยมีการจัดตั้งขึ้นที่หมู่บ้านคลองขวาง หมู่ที่ 3 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็ง

1. เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ สร้างอาชีพภายในหมู่บ้าน
2. ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้แบบยั่งยืน
3. เกิดแนวคิดใหม่ๆ ในการประกอบอาชีพภายในหมู่บ้าน
4. สร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนให้รักถิ่นที่เกิด
5. เกิดความสมัครสมานสามัคคีของคนในหมู่บ้านในการรวมตัวกันประกอบอาชีพ

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

5.1 ผลโดยตรง เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งสมาชิกที่กู้ยืมเงินไปดำเนินการสามารถก่อให้เกิดรายได้และนำเงินไปส่งคืนกองทุนทั้งต้นและดอกเบี้ยทำให้กองทุนเติบโตขึ้น

5.2 ผลกระทบโดยตรง สมาชิกผู้กู้ยืมเงินไปดำเนินโครงการสามารถปลดเปลื้องหนี้สินได้ และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและช่วยสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งกว่าเมื่อก่อน

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม วิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์และก่อให้เกิดสันติในหมู่บ้าน

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน

1. อยากให้คณะกรรมการควรมีระยะเวลาในการบริหารงานมากกว่านี้เนื่องจากเมื่อหมดวาระ 1 ปีของคณะกรรมการชุดเก่าไปคณะกรรมการชุดใหม่ที่เข้ามาบริหารงานยังไม่ต่อเนื่องเท่าที่ควร
2. ควรยืดเวลาในการชำระหนี้ให้แก่ผู้กู้ให้มากกว่านี้โดยพิจารณาถึงโครงการที่นำเสนอว่าเพียงพอต่อการชำระหนี้ภายใน 1 ปีหรือไม่

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

1. การบริหารงานของคณะกรรมการควรมีการติดตาม สมาชิกผู้กู้ว่านำเงินไปใช้ถูกวัตถุประสงค์ที่นำเสนอโครงการ

2. การบริหารกองทุนควรนำคนที่มีความรู้ความสามารถมาช่วยในการบริหารและจัดการ
3. การตรวจสอบตนเองของคณะกรรมการว่ามีศักยภาพในการบริหารงานเพียงใด

2.3 ข้อเสนอแนะนำเงินกลับไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

1. อยากให้สมาชิกผู้กู้แต่ละคนที่จะกู้เงินไปควรพิจารณาถึงผลที่ได้และผลเสียของการลงทุนแต่ละครั้งของการดำเนินงาน
2. ผู้กู้ควรมีการร่วมกลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อต่อรองราคาต่อพ่อค้าคนกลาง

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม

1. อยากให้วิจัยเกี่ยวกับกลุ่มผู้กู้ถึงผลดีผลเสียที่ได้รับจากการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านไปลงทุน
2. นโยบายที่มุ่งเน้นผลในระยะยาวเพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนทำโครงการขนาดใหญ่เกิดการดำเนินงาน สร้างรายได้หมุนเวียนเพื่อต่อยอดกองทุน

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านถ้วนทั่ว. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านถ้วนทั่ว. นครราชสีมา.
- กรุงเทพ, ธนาคาร. ฝ่ายวิจัยธุรกิจ. 2544. ภาวะเศรษฐกิจไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- เทคโนโลยีสุรนารี, มหาวิทยาลัย. 2544. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการจัดการและการประเมินโครงการ. นครราชสีมา.
- เทคโนโลยีสุรนารี, มหาวิทยาลัย. 2545. ชุดวิชาสารนิพนธ์ (เอกสารเพิ่มเติม). นครราชสีมา.
- สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2545. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ.
- สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2545. ชุดวิชาการวิจัยชุมชนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ.
- สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2545. ชุดวิชาสารนิพนธ์หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ.